

Sygn. akt II Ca 1096/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2019 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra (sprawozdawca)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Dorota Modrzewska-Smyk

Sędzia Sądu Okręgowego Marta Postulska-Siwek

Protokolant Sekretarz sądowy Katarzyna Szumiło-Lesiak

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2019 roku w Lublinie, na rozprawie

sprawy z powództwa M. K.

przeciwko Powiatowi (...) i Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Wojewodę L.

o zapłatę kwoty 50000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 23 sierpnia 2016 roku do dnia zapłaty

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim z dnia 10 września 2018 roku, w sprawie I C 881/16

I. oddala apelację;

II. zasądza od M. K. na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę L. kwotę 1800 zł (tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;

III. przejmuje na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczoną opłatę od apelacji;

IV. przyznaje adwokatowi S. G. kwotę 1476 zł (tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć złotych) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez tego adwokata z urzędu w postępowaniu odwoławczym, w tym kwotę 276 zł (dwieście siedemdziesiąt sześć złotych) z tytułu podatku od towarów i usług, i kwotę tę nakazuje wypłacić z sum budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim.

Dorota Modrzewska-Smyk Dariusz Iskra Marta Postulska-Siwek

Sygn. akt II Ca 1096/18

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 18 sierpnia 2016 roku, złożonym do Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim w dniu 23 sierpnia 2016 roku, powód – M. K. wniósł o zasądzenie od „Komisji Lekarskiej przy (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w R. P.” kwoty 50 000 zł w związku z tym, że Komisja ta nie wydała orzeczenia o zaliczenia powoda do osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (k. 2).

Jako pozwanego powód oznaczył natomiast „ (...) ds. Orzekania O Niepełnosprawności w R.” (k. 2).

*

Po ustanowieniu dla powoda pełnomocnika z urzędu, pełnomocnik powoda wskazał w piśmie procesowym z dnia 5 stycznia 2017 roku, że pozwanym jest Powiat (...).

Pełnomocnik powoda wniósł w imieniu powoda o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 50000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Pełnomocnik powoda wskazał między innymi, że ze względu na braki w dokumentacji dotyczącej niepełnosprawności powoda nie ma możliwości ustalenia konkretnej daty, w której powód zachorował i kwalifikował się do orzeczenia wobec niego niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym, dlatego też nie jest możliwe dokładne zweryfikowanie wysokości odszkodowania żądanego przez powoda. Ponadto powód ze względu na zaniki pamięci również nie jest w stanie dokładnie podać za jaki okres dokonał wyliczenia dochodzonej kwoty. Pewne jest to, że przyjął wysokość miesięcznego świadczenia w kwocie 600 zł, które według niego otrzymują osoby zaliczone do osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym, a następnie dokonał przemnożenia tej kwoty przez ilość miesięcy, w których, według powoda, kwalifikował się do wydania orzeczenia o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym (k. 30-31v).

*

W piśmie procesowym z dnia 17 lutego 2017 roku pełnomocnik M. K. wskazał, że według powoda orzeczenia (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w R. oraz orzeczenia Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w L., zaliczające powoda do lekkiego stopnia niepełnosprawności, zostały wydane niezgodnie z prawem, a roszczenie powoda wyrażone w pozwie z dnia 18 sierpnia 2016 roku dotyczy decyzji wydanej niezgodnie z prawem w postaci orzeczenia Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w L. z dnia 24 kwietnia 2008 roku, utrzymującego w mocy zaskarżone orzeczenie (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w R. z dnia 25 stycznia 2008 roku o zaliczeniu powoda do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Pełnomocnik powoda wskazał, że kwota 50000 zł odszkodowania wynika z przemnożenia kwoty 500 zł przez 100 miesięcy. Powód obliczył wysokość odszkodowania za okres od czasu wydania wobec niego orzeczenia z dnia 24 kwietnia 2008 roku o stopniu niepełnosprawności przez Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w L. do momentu wniesienia pozwu o zapłatę do Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim (k. 570-570v).

*

W odpowiedzi na pozew Powiat (...) wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu według norm prawem określonych. Podkreślił, że pozwany nie ma legitymacji biernej, gdyż osoba niezadowolona z rozstrzygnięć organów powinna wnosić stosowne odwołania, czego powód nie czynił (k. 575-576v).

*

W piśmie procesowym z dnia 23 marca 2017 roku, złożonym do Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim w dniu 28 marca 2017 roku, pełnomocnik powoda powód wniósł o wezwanie na podstawie art. 194 § 3 k.p.c. Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę L. do udziału w sprawie w charakterze pozwanego (k. 582).

*

Postanowieniem z dnia 29 marca 2017 roku Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanego Skarb Państwa reprezentowany przez Wojewodę L. (k. 584).

*

W odpowiedzi na pozew Skarbu Państwa reprezentowany przez Wojewodę L. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu (k. 593-587)

*

Wyrokiem z dnia 10 września 2018 roku Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim:

I. oddalił powództwo;

II. nie obciążył powoda kosztami procesu;

III. przejął na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczoną opłatę od pozwu;

IV. przyznał adwokatowi S. G. od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim kwotę 2952 zł (z podatkiem od towarów i usług) tytułem wynagrodzenia za udzielenie powodowi pomocy prawnej z urzędu (k. 702).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że M. K. od wielu lat cierpi na szereg schorzeń, które utrudniają mu prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie. Powód wielokrotnie starał się z różnym skutkiem uzyskać stosowne orzeczenia, w tym organów do spraw orzekania o niepełnosprawności.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 25 stycznia 2008 roku (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w R. zaliczył M. K. do osób o lekkim stopniu niepełnosprawności do dnia 30 kwietnia 2009 roku. Powód złożył odwołanie od tej decyzji, a w wyniku odwołania decyzją Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w L. z dnia 24 kwietnia 2008 roku skarżona decyzja została utrzymana w mocy. Powód nie wniósł odwołania do Sądu Pracy – Sądu Ubezpieczeń Społecznych od wymienionej wyżej decyzji.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 18 czerwca 2018 roku powód został zaliczony do osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności decyzją (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w R. na okres od dnia 22 maja 2018 roku do dnia 30 czerwca 2020 roku.

Sąd Rejonowy wskazał, że oddalił wnioski dowodowe powoda o przesłuchanie w charakterze świadków lekarzy prowadzących go, gdyż te dowody nie miały zasadniczego znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie. Chociaż niekwestionowany zły stan zdrowia powoda w czasie obecnym występuje i występował już wcześniej, to wyłącznie uprawnionym do orzekania w materii, która w tej sprawie interesuje powoda, są wskazane organy, a następnie sądy ubezpieczeń społecznych. W odrębnym postępowaniu powód mógłby dochodzić rzeczywiście odszkodowania, gdyby wykazał, że kwestionowane decyzje są niezgodne z prawem, czy też przy ich wydawaniu dopuszczono się bezprawnego działania. Tego powód nie wykazał, a więc słuchanie świadków na okoliczności stanu zdrowia powoda było bezprzedmiotowe.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisu art. 417¹ § 2 zd. 1 k.c. i wskazał, że w stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy decyzja wydana przez wskazane organy nie miała cech ostateczności, gdyż przysługiwało od niej odwołanie do Sądu Ubezpieczeń Społecznych, a powód nie złożył takiego odwołania, w związku z czym podstawą orzekania musiał być art. 417 k.c. Roszczenie powoda zgłoszone w tej sprawie powinno więc być w pierwszym rzędzie ocenione na podstawie art. 417 § 1 k.c. Odpowiedzialność pozwanego kształtuje się zatem nie na zasadzie winy, a na zasadzie ryzyka i oparte jest na przesłance bezprawności działania lub zaniechania podmiotu wyrządzającego szkodę. Skoro też art. 417 § 1 k.c. nie zawiera odrębnej regulacji co do pozostałych przesłanek odpowiedzialności za niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej, zastosowanie znajdują ogólne reguły dotyczące kompensaty szkody w mieniu (majątkowej) i na osobie (majątkowej i niemajątkowej) oraz koncepcji związku przyczynowego, w szczególności ujęte w przepisach art. 361 i art. 444-448 k.c.

Sąd Rejonowy wyjaśnił, że kwestie odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej reguluje art. 417 § 1 k.c. Przepis ten wprowadza ogólną regułę odpowiedzialności za

szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Odpowiedzialność za wyżej wskazany czyn niedozwolony ponosi Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Odpowiedzialność odszkodowawcza Skarbu Państwa na gruncie wskazanego przepisu wymaga spełnienia łącznie trzech przesłanek, a więc stwierdzenia bezprawności działania organu władzy publicznej oraz wykazania szkody i adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy poniesioną szkodą a bezprawnym działaniem organu władzy publicznej. Kodeksowe określenie niezgodności z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej nawiązuje – podobnie jak art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej – do bezprawności.

Pojęcie to na gruncie prawa cywilnego jest rozumiane szeroko i oznacza działania lub zaniechania władzy publicznej sprzeczne z konkretną normą prawną, akty przeciwne ustawie, jak i sprzeniewierzające się zasadom współzycia społecznego. W doktrynie i w orzecznictwie przyjmuje się, że na gruncie art. 417 § 1 k.c. pojęcie bezprawności winno być ujmowane wąsko, co ogranicza „bezprawność” władzy publicznej do działania lub zaniechania sprzecznego z konkretną normą prawną. Zobowiązaniowy stosunek odszkodowawczy powstający na mocy art. 417 § 1 k.c. jest efektem bezprawności zaistniałej w sferze publicznoprawnej, nie zaś na gruncie stosunków cywilnoprawnych. Według art. 417 § 1 k.c., obowiązek naprawienia szkody jest jednym ze skutków „niezgodnego z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej”, a więc odejścia przez organ władzy publicznej od nakazanego i dozwolonego przez normy regulujące stosunek publicznoprawny wzorca postępowania. Niezależnie bowiem od odpowiedzialności odszkodowawczej, bezprawne działanie lub zaniechanie organu władzy publicznej może spowodować skutki prawne w sferze prawa karnego, administracyjnego, dyscyplinarnego. Wspomniany tu wzorec nakazanego i dozwolonego postępowania organu władzy publicznej w konkretnym stosunku publicznoprawnym konstruowany jest na podstawie norm prawnych regulujących taki właśnie stosunek. Z tego też powodu bezprawność, o której mowa w art. 417 § 1 k.c., jako stanowiąca element stosunku o charakterze publicznoprawnym, nie może być utożsamiana z bezprawnością, będącą elementem stosunków cywilnoprawnych.

Sąd Rejonowy wyjaśnił, że odpowiedzialność odszkodowawcza Skarbu Państwa czy jednostki samorządu terytorialnego na gruncie art. 417 § 1 k.c. wymaga spełnienia łącznie trzech przesłanek, a więc stwierdzenia bezprawności działania organu władzy publicznej oraz wykazania szkody i adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy poniesioną szkodą, a bezprawnym działaniem organu władzy publicznej.

Sąd wskazał, że na powodzie spoczywał ciężar wykazania zaistnienia szkody pozostającej w adekwatnym związku przyczynowym z bezprawnym zaniechaniem pozwanego, jednak powód tych okoliczności nie wykazał. Odpowiedzialność deliktowa może wchodzić w grę przy spełnieniu kumulatywnie wszystkich jej przesłanek. Stwierdzenie braku jednej z nich jest wystarczające dla oddalenia powództwa. Stwierdzenie, że bezzasadne były twierdzenia w postaci bezprawności działania strony pozwanej czyniło zatem bezprzedmiotowe rozpoznawanie zarzutów dotyczących istnienia także kolejnej przesłanki odpowiedzialności deliktowej w postaci istnienia adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy wydaniem decyzji i szkodą polegającą na utracie przez powoda możliwości uzyskania stosownych świadczeń. W przedmiotowej sprawie, jeśli stan zdrowia powoda został źle oceniony przez organy, powód mógł skorzystać ze środków odwoławczych nie czynił tego. Złożona do akt sprawy aktualna dokumentacja medyczna nie ma istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia kwestii, w jakim stanie zdrowia znajdował się powód w dacie wydawania decyzji.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Rejonowy wskazał przepis art. 102 k.p.c., a jako podstawę prawną rozstrzygnięcia w przedmiocie nieuiszczonej opłaty od pozwu przepis art. 113 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

*

Od wyroku z dnia 10 września 2018 roku apelację wniósł powód, zarzucając „obrazę następujących przepisów postępowania cywilnego: Art. 233 § 1 k.p.c. polegającą na niekompleksowym i jednostronnym rozważeniu zebranego w sprawie materiału dowodowego z pominięciem zasad doświadczenia życiowego oraz reguł logicznego rozumowania,

bowiem oparciem rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy na ustaleniu braku bezprawności działań organów władzy publicznej, w konsekwencji braku istnienia adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy wydaniem decyzji i szkodą polegającą na utracie przez powoda możliwości uzyskania świadczeń pieniężnych – co skutkowało przekroczeniem granic swobodnej oceny dowodów oraz dokonaniem przez Sąd I instancji ustaleń całkowicie dowolnych, sprzecznych z zebrany w sprawie materiałem dowodowym i prowadzących do błędnego ustalenia stanu faktycznego sprawy”.

Powód wniósł o:

„I. Zmianę (...) wyroku w zakresie punktu I poprzez zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwoty 50.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty

II. Zasądzenie solidarnie od pozwanych kosztów zastępstwa powoda przez pełnomocnika z urzędu w toku postępowania odwoławczego” (k. 714-715).

*

W odpowiedzi na apelację powoda Skarb Państwa reprezentowany przez Wojewodę L. wniósł o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od powoda na rzecz tego pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 725-729).

÷

Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik powoda popierał apelację i wniósł o przyznanie kosztów pomocy prawnej świadczonej z urzędu, oświadczając, że koszty te nie zostały uiszczone w całości ani w części (k. 747v).

*

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powoda jest oczywiście bezzasadna i w związku z tym podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Na wstępie należy wskazać, że do rozpoznania apelacji miały zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu sprzed wejścia w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1469).

Przepis art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 4 lipca 2019 roku stanowi, że do rozpoznania środków odwoławczych wniesionych i nierozpoznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

÷

Nie są uzasadnione zarzuty apelacji.

Sąd Okręgowy w zasadzie podziela ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, zaś apelacja powoda ogranicza się w istocie do ogólnego wyrażenia dezaprobaty dla prawidłowości tych ustaleń.

Nieprecyzyjne jest jedynie ustalenie, że decyzja z dnia 24 kwietnia 2008 roku „nie miała cech ostateczności, gdyż przysługiwało od niej odwołanie do sądu ubezpieczeń społecznych, a powód nie złożył takiego odwołania”. Stwierdzenie to rozumiane dosłownie jest o tyle prawdziwe, że wskazana decyzja nie miała cech ostateczności dopóki nie upłynął termin odwołania do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych. Po upływie tego terminu orzeczenie z dnia 24 kwietnia 2008 roku (decyzja administracyjna) uzyskało cechę ostateczności, ponieważ M. K. nie wniósł odwołania od tej decyzji.

Oczywiście bezzasadny jest zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisu art. 233 § 1 k.p.c.

Naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. może polegać na błędnym uznaniu, że przeprowadzony w sprawie dowód ma moc dowodową i jest wiarygodny, albo że nie ma mocy dowodowej lub nie jest wiarygodny. Skuteczność zarzutu apelacji naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów wymaga spełnienia dwóch przesłanek:

1. Prawidłowe postawienie zarzutu naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów wymaga wskazania dowodu (dowodów), do którego zarzut ten się odnosi¹.

Ogólne zatem stwierdzenie, że doszło do naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów, nie spełnia wymagania sformułowania zarzutu naruszenia ściśle określonego przepisu prawa, w tym wypadku przepisu prawa procesowego². Naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. może sprowadzić się do zarzutu, że sąd przy ocenie wiarygodności i mocy dowodowej określonych dowodów przekroczył granice swobodnej oceny, dokonując oceny dowolnej, sprzecznej z wymaganiami prawa procesowego, doświadczeniem życiowym oraz regułami logicznego myślenia. Rzeczą strony, która zgłasza taki zarzut, jest wykazanie, że przy ocenie wiarygodności i mocy dowodowej konkretnego dowodu, na podstawie którego sąd dokonał ustalenia faktycznego, przekroczono granice swobodnej oceny dowodów, a nadto iż miało to istotny wpływ na wynik sprawy. Jeżeli wnoszący apelację formułuje zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. uzasadniając go tym, że zachodzi sprzeczność ustaleń z treścią materiału dowodowego, to taki zarzut nie można uznać za uzasadniony³.

2. Postawienie zarzutu naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać tylko na przedstawieniu własnej, korzystnej dla skarżącego, opartej na własnej ocenie materiału dowodowego, wersji zdarzeń. Konieczne jest natomiast, przy posłużeniu się argumentami wyłącznie jurydycznymi, wykazywanie, że wskazane w art. 233 § 1 k.p.c. kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów zostały naruszone, co miało wpływ na wynik sprawy⁴.

Jeżeli sąd odwoławczy stwierdzi, że z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i nie może być uznana za nietrafną, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Ocena dowodów przeprowadzona przez sąd może być natomiast skutecznie podważona, jako nieodpowiadająca wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. tak zwanej zasadzie swobodnej oceny dowodów, tylko w przypadku, gdy sąd wyprowadza z zgromadzonego materiału dowodowego wnioski sprzeczne z zasadami logiki lub zasadami doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych. Uprawnienie sądu drugiej instancji do dokonania odmiennych ustaleń bez ponowienia dowodów z zeznań świadków, czy też z przesłuchania stron, jest dopuszczalne i uzasadnione, ale w szczególności wówczas, gdy dowody te mają jednoznaczną wymowę, a ocena sądu pierwszej instancji jest oczywiście błędna. Same, nawet poważne, wątpliwości co do trafności oceny dokonanej przez Sąd pierwszej instancji, jeżeli tylko nie wykroczyła ona poza granice zakreślone w art. 233 § 1 k.p.c., nie powinny stwarzać podstawy do zajęcia przez Sąd drugiej instancji odmiennego stanowiska⁵.

Skarżący nie przytoczył w apelacji ani dowodów, których dotyczy zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów, ani też nie wskazał, jakie kryteria oceny tych dowodów zostały naruszone. Apelacja pozwanego nie zawiera w ogóle wskazania, w czym miałyby się wyrażać wadliwa ocena zebranego materiału dowodowego i w ogóle nie odnosi się do oceny dowodów przedstawionej przez Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Pozwany nie wskazuje nawet, jakim dowodom Sąd pierwszej instancji powinien jego zdaniem dać wiarę, a jakim odmówić wiarygodności i mocy dowodowej. Uzasadnia to uznanie zarzutu naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. za nieuzasadniony.

Nie jest również uzasadniony lakonicznie sformułowany zarzut sprzeczności ustaleń z zebrany w sprawie materiałem dowodowym.

Powyższą ocenę należy uzupełnić o przypomnienie, że zarzut sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego ma rację bytu wówczas, gdy zachodzi sprzeczność pomiędzy ustaleniami faktycznymi

sądu a dowodami, które sąd ten uznał za wiarygodne. W sytuacji, gdy określony dowód czy dowody nie zostały uznane przez sąd za wiarygodne, a strona lub uczestnik postępowania uważa, że ocena ta nie jest trafna i, że dowody te powinny stanowić podstawę ustaleń faktycznych w danej sprawie, podnoszenie zarzutu sprzeczności ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego jest bezprzedmiotowe, gdyż sprzeczność taka w rzeczywistości nie zachodzi. W takiej sytuacji zarzuty strony lub uczestnika postępowania powinny dotyczyć przebiegu postępowania dowodowego lub oceny dowodów. W przypadku uznania takich zarzutów za zasadne odmienna ocena materiału dowodowego przez sąd drugiej instancji może prowadzić do odmiennych ustaleń faktycznych niż dokonane przez sąd pierwszej instancji. Odmienne ustalenia faktyczne nie są wówczas wynikiem przyjęcia, że zachodziła sprzeczność pomiędzy zebraniem materiałem a przeprowadzonymi dowodami, ale są konsekwencją uznania za wiarygodne tych dowodów, które nie stanowiły podstawy ustaleń sądu pierwszej instancji, gdyż zostały uznane przez ten sąd za niewiarygodne lub też nie zostały przyjęte za podstawę ustaleń z innych przyczyn.

÷

Jeżeli chodzi o ocenę prawną ustaleń faktycznych, to należy wskazać, że w rozpoznawanej sprawie do oceny zasadności żądania powoda miał zastosowanie przepis art. 417¹ § 2 zd. 1 k.c., ponieważ, jak już wyżej wyjaśniono, decyzja z dnia 24 kwietnia 2008 roku stała się ostateczna.

Przepis art. 417¹ § 2 zd. 1 k.c. stanowi, że jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

Przepis art. 417¹ § 2 zd. 1 k.c. jest przepisem szczególnym w stosunku do przepisu art. 417 § 1 k.c. i uzupełnia konieczne przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego lub innej osoby prawnej wykonującej władzę publiczną z mocy prawa za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu tej władzy.

W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy nie doszło do stwierdzenia we właściwym postępowaniu niezgodności z prawem orzeczenia z dnia 24 kwietnia 2008 roku.

Tylko ubocznie należy wskazać, że w chwili wydania i uprawomocnienia się decyzji z dnia 24 kwietnia 2008 roku powód miał stwierdzoną niepełnosprawność w stopniu lekkim, ponieważ została ona stwierdzona orzeczeniem (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w R. z dnia 26 kwietnia 2006 roku, OS 8211/669/01, na okres do dnia 30 kwietnia 2009 roku (k. 194).

Orzeczenia (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w R. z dnia 25 stycznia 2008 roku oraz orzeczenie (decyzja) Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w L. z dnia 24 kwietnia 2008 roku, (...) (k. 178) nie miały żadnego wpływu ustalone już wcześniej stopień i okres niepełnosprawności M. K., a zostały wydane w związku z wnioskiem M. K. złożonym w grudniu 2007 roku (k. 200).

Co więcej, u powoda niepełnosprawność w stopniu lekkim stwierdzona była we wcześniejszych latach (k. 230-329).

W rozpoznawanej sprawie nie zachodzą zatem podstawy faktyczne odpowiedzialności Powiatu (...) oraz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę L. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wydanie decyzji z dnia 24 kwietnia 2008 roku. Przede wszystkim nie została stwierdzona we właściwym postępowaniu niezgodność tej decyzji z prawem.

Tylko ubocznie należy wskazać, że powód nawet nie wskazał z jakimi przepisami prawa miałyby być niezgodna powołana wyżej decyzja, pomijając już fakt, iż nie wykazał, aby poniósł jakikolwiek uszczerbek majątkowy, który mógłby być zakwalifikowany jako szkoda w znaczeniu prawnym.

W związku z powyższym należało oddalić apelację, jako oczywiście bezzasadną.

*

Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od M. K. na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę L. kwotę 1800 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

W związku z tym, że apelacja powoda została oddalona w całości, powód jest stroną przegrywającą sprawę w całości w postępowaniu odwoławczym. Powód powinien zatem zwrócić pozwanemu Skarbowi Państwa koszty poniesione przez tego pozwanego w postępowaniu odwoławczym. Koszty te obejmują wynagrodzenie pełnomocnika procesowego pozwanego, ustalone według stawki minimalnej na podstawie § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 265 – tekst jednolity).

Sąd Okręgowy nie znalazł w rozpoznawanej sprawie podstaw faktycznych do zastosowania przepisów art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c. i nieobciążania powoda kosztami postępowania odwoławczego przez Skarb Państwa reprezentowany przez Wojewodę L., który zgłosił żądanie zwrotu takich kosztów w zakresie zastępstwa przez pełnomocnika procesowego.

Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty procesu, a więc koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony.

Przepis art. 98 § 1 k.p.c. ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu apelacyjnym (art. 391 § 1 k.p.c.).

Jeden z wyjątków od zasady odpowiedzialności za wynik procesu przewidziany został w art. 102 k.p.c., z którego wynika, że w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Powołany przepis, jako przepis szczególny, nie może być wykładany rozszerzająco. Ocena, czy w konkretnej sprawie zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, pozostawiona została uznaniu sądu, które nie oznaczają jednak dowolności. Ocena, o której mowa, powinna mieć na względzie całokształt okoliczności sprawy.

Sama sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej, nawet tak niekorzystna, że strona bez uszczerbku dla utrzymania własnego i członków rodziny nie byłaby w stanie ponieść kosztów sądowych, nie stanowi podstawy zwolnienia – na podstawie art. 102 k.p.c. – z obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, chyba, że na rzecz tej strony przemawiają dalsze szczególne okoliczności, które same mogłyby być niewystarczające, lecz łącznie z trudną sytuacją ekonomiczną wyczerpują znamiona wypadku szczególnie uzasadnionego⁶.

W ocenie Sądu Okręgowego, w rozpoznawanej sprawie nie zachodzą okoliczności, które uzasadniałyby nieobciążanie powoda w całości kosztami procesu poniesionymi przez pozwanego.

Do zastosowania przepisu art. 102 k.p.c. nie wystarcza zła sytuacja majątkowa strony. Przepis wymaga, by wystąpiły okoliczności szczególne. Nie jest taką szczególną okolicznością sam fakt zwolnienia strony od kosztów sądowych⁷.

Wnoszenie przez jedną stronę oczywiście bezzasadnych środków zaskarżenia i narażanie w ten sposób strony przeciwnej na konieczność poniesienia przez nią własnych kosztów przemawia przeciwko zastosowaniu przepisu art. 102 k.p.c. w odniesieniu do rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego.

Należy zwrócić uwagę, że powód wprawdzie nie został obciążony kosztami procesu za pierwszą instancję, jednak nie oznacza to, że tego rodzaju rozstrzygnięcie powinno zapaść również w postępowaniu odwoławczym. W szczególności nie można zgodzić się ze stanowiskiem Sądu pierwszej instancji, że powód był przekonany o słuszności swoich roszczeń. Przekonanie strony powodowej o słuszności dochodzonych roszczeń, aby miało znaczenie z punktu widzenia rozstrzygnięcia o kosztach procesu, musi również opierać się na przesłankach racjonalnych (obiektywnych). Samo

subiektywne przekonanie o swoich racjach, jeżeli pozostaje w oczywistej sprzeczności z argumentami o charakterze obiektywnym, nie może mieć istotnego znaczenia z punktu widzenia rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

*

Na podstawie art. 113 ust. 1 (a contrario) ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd Okręgowy przejął na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczoną opłatę od apelacji.

W związku tym, że apelacja powoda została zwolniona w całości, a powód był zwolniony od kosztów sądowych, brak jest podmiotu, na który mógłby zostać włożony obowiązek uiszczenia tej opłaty na rzecz Skarbu Państwa.

*

Na podstawie art. 22³ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2115 – tekst jednolity ze zm.) Sąd Okręgowy przyznał adwokatowi S. G. kwotę 1476 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez tego adwokata z urzędu w postępowaniu odwoławczym, w tym kwotę 276 zł z tytułu podatku od towarów i usług, i kwotę tę nakazuje wypłacić z sum budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim.

Przyznana kwota obejmuje wynagrodzenie pełnomocnika powoda ustalone na podstawie § 8 pkt 5 w zw. z § 16 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2019 r. poz. 68 – tekst jednolity) i powiększone o stawkę podatku od towarów i usług.

*

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Dorota Modrzewska-Smyk Dariusz Iskra Marta Postulska-Siwiek

1 Wyrok SN z dnia 28 kwietnia 2004 roku, V CK 398/03, Lex nr 174215; wyrok SN z dnia 23 stycznia 2001 roku, IV CKN 237/00, Lex nr 52528; wyrok SN z dnia 5 lipca 2000 roku, I CKN 291/00, Lex nr 303349; wyrok SN z dnia 25 listopada 2003 roku, II CK 293/02, Lex nr 151622.

2 Wyrok SN z dnia 24 czerwca 2008 roku, I PK 295/07, Lex nr 496401.

3 Wyrok SN z dnia 15 września 2005 roku, II CK 59/05, Lex nr 385605; wyrok SN z dnia 18 stycznia 2002 r., I CKN 132/01, Lex nr 53144.

4 Wyrok SN z dnia 16 grudnia 2005 roku, III CK 314/05, Lex nr 172176; wyrok SN z dnia 18 czerwca 2004 roku, II CK 369/03, Lex nr 174131; wyrok SN z dnia 15 kwietnia 2004 roku, IV CK 274/03, Lex nr 164852; wyrok SN z dnia 25 listopada 2003 roku, II CK 293/02, Lex nr 151622; wyrok SN z dnia 23 stycznia 2003 roku, II CKN 1335/00, Lex nr 439181; wyrok SN z dnia 27 września 2002 roku, IV CKN 1316/00, Lex nr 80273; postanowienie SN z dnia 23 stycznia 2001 roku, IV CKN 970/00, Lex nr 52753; wyrok SN z dnia 12 kwietnia 2001 roku, II CKN 588/99, Lex nr 52347; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 19 czerwca 2008 roku, I ACa 180/08, Lex nr 468598, OSA 2009/6/55; Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 21 maja 2008 roku, I ACa 953/07, Lex nr 466440; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 lipca 2008 roku, VI ACa 306/08, Lex nr 504047; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 14 maja 2008 roku, I ACa 328/08 Lex nr 466423; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 9 kwietnia 2008 roku, I ACa 205/08, Lex nr 465086; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 30 stycznia 2008 roku, I ACa 1040/07, Lex nr 466431; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 27 lutego 2007 roku, I ACa 1053/06, Lex nr 298433; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 27 kwietnia 2006 roku, I ACa 1303/05, Lex nr 214251; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 stycznia 2006 roku, I ACa 1609/05, Lex nr 189371.

5 Wyrok SN z dnia 21 października 2005 roku, III CK 73/05, Lex nr 187032.

6 Por. Tomasz Demendecki, Komentarz aktualizowany do art. 102 Kodeksu postępowania cywilnego, Lex.

7 Por.: postanowienie SN z dnia 11 lutego 2010 roku, I CZ 112/2009, Lex nr 564753; postanowienie SN z dnia z 26 stycznia 2007 roku, V CSK 292/2006, Lex nr 232807; postanowienie SN z dnia z 23 sierpnia 2012 roku, II CZ 93/2012, Lex nr 1219500; postanowienie SN z dnia 5 lipca 2012 roku, IV CZ 42/2012, Lex nr 1228597; postanowienie SN z dnia 23 maja 2012 roku, III CZ 25/2012, Lex nr 1214589.